

JAK STYMULOWAĆ MOWĘ DZIECKA? – PRAKTYCZNE RADY DLA RODZICÓW

✦ Wykonuj z dzieckiem ćwiczenia oddechowe utrwalające prawidłowy sposób oddychania.

Pamiętaj, żeby pomieszczenie było przewietrzone. Wybierz jedno lub dwa ćwiczenia i wykonaj je jeden raz. Ćwiczeń oddechowych nie może być zbyt wiele, aby u dziecka nie doszło do zawrotów głowy.

Przykłady:

- ❖ **Parkowanie** – wycinamy z papieru małe kolorowe samochodziki; zadaniem dziecka jest przenieść samochodzik do garażu (np. pudełko po zapałkach) przy użyciu słomki. Pamiętajmy, aby pudełko leżało blisko autka, a słomka nie była zbyt gruba i nie miała zgięć (można przyciąć tradycyjną słomkę w miejscu zgięcia).
- ❖ **Wyścigi** – ustawiamy dwa małe papierowe autka na stoliku (powierzchnia musi być gładka). Z pasków plasteliny lub drucika formujemy granice drogi, w której musi mieścić się autko (można uformować kilka zakrętów). Dmuchamy przez słomki tak, aby pojazd jak najszybciej dotarł do mety. Ćwiczenie to można wykonywać w 2 osoby lub pojedynczo.
- ❖ **Muchomor** – kładziemy przed dzieckiem planszę z muchomorems bez kropek. Na stoliku rozkładamy kilka białych papierowych kropek. Zadaniem dziecka jest przenieść przy użyciu słomki kropki na kapelusz grzybka. Ćwiczenie to można dowolnie modyfikować, np. używając planszy z akwarium i rybkami, swetrem i guzikami, choinką i bombkami itd.
- ❖ **Dmuchiwanie baniek mydlanych** – najpierw dużo małych baniek (mocny wydech), a potem próba nadmuchiwania jak największej bańki (wydech musi być długi i słaby).
- ❖ **Dmuchiwanie w płomień świecy**, tak, aby nie zgasła. Ćwiczenie to powinno być wykonywane zawsze pod kontrolą osoby dorosłej.
- ❖ **Zabawa w piratów** – ustawiamy na wodzie dwa styropianowe statki. Można użyć również plastikowych zabawek. Ważne, by były bardzo lekkie. Zadaniem dziecka jest sterowanie statkiem piratów (przy pomocy oddechu), w taki sposób, aby dogonić drugi ze statków.
- ❖ **Dmuchiwanie w wiatraczek.**
- ❖ **Gwizdanie przy użyciu gwizdka** (nie chodzi o jeden bardzo głośny dźwięk, lecz o kombinację dźwięków, np. długi i cichy, następnie długi i głośny, przerywane ciche, przerywane głośne itp.)
- ❖ **Pająk i muchy** – trzymamy na końcu stolika kawałek materiału, kapelusz lub inny pojemnik, który może stać się np. *pajęczyną*. Układamy przed dzieckiem małe waciki, czyli *muszki*. Jego zadaniem jest dmuchiwanie na muszkę, tak, aby wpadła w pajęczynę

✚ Wykonuj z dzieckiem ćwiczenia usprawniające pracę narządów artykulacyjnych oparte o zabawy fonacyjne i artykulacyjne

Przykłady:

Kotek pije mleczko (wysunięcie języka na brodę), oblizuje wąsy (ruch językiem wokół warg – najpierw do kącików ust, potem w kierunku nosa)

Kotek mruczy – mmmmm, ziewa (naśladowanie ziewania)

Wąż syczy – ssssss

Pszczoła bzyczy – bzz bzz

Liście szumią szszszsz.... (wargi ściągnięte w dzióbek)

Straż pożarna jedzie – eee ooo eee ooo (z przesadną artykulacją samogłosek – wargi rozciągają się, a następnie ściągają)

Samolot leci – uuuuu (dzióbek z warg) i ląduje iiiiiiiii (szeroki uśmiech)

Parskanie jak konik, następnie kłaskanie językiem

Cmokanie

Pociąg jedzie – fu fu fu (górne zęby dotykają dolnej wargi)

✚ Naśladujcie odgłosy otoczenia:

Szum wiatru, odkurzacza, odgłosy wydawane przez zwierzęta (np. be be, mu mu, pi pi), warkot silnika samochodu, alarm przejeżdżającej straży pożarnej, zasłyszana melodia (można ją odtworzyć śpiewając lalala) itp.

Wykorzystuj każdą okazję żeby prowokować dziecko do mówienia. **Wyrażenia dźwiękonaśladowcze** są bardzo ważnym etapem w rozwoju mowy! W trakcie ich wypowiedziania dziecko utrwala sobie głoski oraz uczy się łączyć sylaby, np. be be, pa pa.

Jeśli dziecko ma trudności z wyrażeniami dźwiękonaśladowczymi – zacznij od tych, które zbudowane są z samogłosek (aaaa, iiiiii, uuuuu, ooooo). Można nimi nazwać emocje, odgłosy zwierzątek i otoczenia. Później przejdź do wyrażen zawierających spółgłoski, które pojawiają się w mowie dziecka najwcześniej – p, b, m (pa, ba, ma). Z czasem można zacząć łączyć sylaby (pa pa, mama).

✚ Kiedy dziecko nazywa jakiś przedmiot „po swojemu” lub komunikuje się niewerbalnie (przy pomocy gestu) – nazwij głośno przedmiot, czy czynność, o którą mu chodzi.

✚ Ucz dziecko koncentrowania wzroku na rozmówcy.

Patrz na dziecko, kiedy do niego mówisz oraz kiedy oczekujesz od niego odpowiedzi.

✚ Funduj dziecku tzw. „KĄPIEL SŁOWNĄ” – mów do niego przy wykonywaniu każdej wspólnej czynności: spaceru, ubierania, jedzenia, oglądania obrazków, rysowania, zabawy.

Nazywaj przedmioty, czynności i emocje. Staraj się mówić powoli, modulować głosem i używać prostych słów. Twoja wypowiedź musi być dla dziecka zrozumiała, a dzięki akcentowi i gestykulacji – barwna i interesująca.

✚ Pokazuj dziecku różne przedmioty i nazywaj je.

Powinny to być przedmioty codziennego użytku, z którymi dziecko często ma kontakt, np. zabawki, jedzenie, ubrania.

✚ Oglądajcie wspólnie obrazki.

Opowiadaj dziecku, co się na nich znajduje, wskazuj na różne przedmioty, opisuj je, nazywaj. Prowokuj także dziecko do mówienia poprzez proste pytania: Gdzie jest miś? Kto to? Jaki ma kolor? Jest smutny, czy wesoły? Mały czy duży? Itp.

✚ Zadawaj dziecku dużo krótkich, prostych pytań prowokujących do mówienia.

Jeśli nie potrafi na nie odpowiedzieć – Ty to rób.

✚ Zachęcaj dziecko do udziału w codziennych czynnościach. Opowiadaj o tym, co robicie.

Mama je jabłko. Jabłko jest czerwone i słodkie. Zobacz.

Teraz ubierzemy sweter. Sweter jest zielony i miękki. Ma guziki.

To jest dom. Dom jest duży. Ma okna.

Umyj zęby. Gdzie masz zęby? Pokaż.

Ważne żeby zdania nie były zbyt skomplikowane, a słownictwo bliskie dziecku.

✚ Nazywaj emocje:

Podczas czytania, oglądania obrazków, czy sytuacji z życia codziennego warto nazywać emocje.

np. *Mama jest wesoła. Śmieje się.*

Dziewczynka jest smutna. Płacze.

✚ Wzmacniaj osiągnięcia dziecka poprzez pochwałę oraz powtórzenie wypowiedzianego przez nie słowa.

✚ Czytaj dziecku.

Warto poświęcić choćby 15-30 min dziennie na przeczytanie dziecku bajeczki. To nie tylko rozwija wyobraźnię, lecz także poszerza zasób słownictwa, uczy koncentracji uwagi i daje dziecku poczucie bliskości.

✚ Dbaj o poprawność swoich wypowiedzi. Pamiętaj, że dziecko naśladuje właśnie Ciebie!

Nie posługuj się językiem dziecka. Nie spieszczaj nadmiernie form. Nie nazywaj przedmiotów, czynności lub osób w taki sam sposób jak dziecko.

✚ Wykonujcie zabawy rytmiczno-ruchowe.

Przykłady:

Rodzic wystukuje rytm (np. na tamburynie, bębenku, klaszcząc w dłonie). Dziecko porusza się zgodnie z rytmem. Głośne i wolne stukanie (idzie niedźwiedź) – dziecko idzie powoli, mocno stawiając nóżki na podłodze; cichsze, ale szybkie stukanie – dziecko porusza się lekko i szybko (idzie mały miś).

Śpiewanie piosenki i jednocześnie pokazywanie:

Głowa – ramiona – kolana – pięty

Głowa – ramiona – kolana – pięty

Głowa – ramiona – kolana – pięty

Oczy – uszy – usta – nos.

✚ Ucz dziecko piosenek, wierszyków i wyliczanek.

Piosenki, wierszyki i wyliczanki rymują się, a dzięki swej melodyjności są łatwe do przyswojenia. Zaczynaj od krótkich, nawet dwuwiersowych form, by z czasem przechodzić do dłuższych.

✚ Zachęcaj do rysowania.

Komentuj, co robi, opowiadaj o tym, co widzisz na obrazku. Zadawaj pytania.

Można także łączyć rymowanki z rysowaniem: np.

To prostokąt i dwa koła

Z przodu kwadrat, z tyłu rura

Warczy, prycha i już wiecie

Że to AUTO ma być przecież!

✚ W czasie zabawy wcielajcie się w różne role.

Zabawy tematyczne (np. w kucharza, czy sklep) nie tylko rozwijają wyobraźnię, lecz także uczą naprzemienności ról, zasad zachowania w określonych sytuacjach komunikacyjnych oraz poszerzają zasób słownictwa dziecka.

✚ Kontroluj, czy dziecko rozumie Twoje polecenia.

Polecenia powinny być proste i dotyczyć czynności lub przedmiotów, które są dziecku bliskie. Np. *Daj misia.* (Kiedy o to prosimy nie wskazujemy palcem na misia!) *Pokaż oko.* *Przynieś buty.* *Położ piłkę na krześle.*

✚ Nie wyręczaj dziecka w mówieniu. Nie przerywaj mu.

Jeśli ma trudność z wypowiedzeniem wyrazu, pozwól mu spokojnie dokończyć, po czym powiedz ten wyraz jeszcze raz – poprawnie.

✚ Nie śmieję się z jego wypowiedzi. Nie krzycz, jeśli jest niezrozumiała. Nie uciszaj.

To może wywołać zniechęcenie do mówienia.

- ✦ **Nie poprawiaj uparczywie każdego słowa i każdej niegramatycznej wypowiedzi dziecka.**
- ✦ **Ważne, aby dziecko miało kontakt z innymi dziećmi i dorosłymi – to wzmocni w nim potrzebę komunikowania się.**
- ✦ **Nie wymagaj od dziecka, aby wymawiało głoski, na które fizjologicznie nie jest jeszcze gotowe.**

Przygotowała: Renata Wers

